

Bullerbyns Likabehandlingsplan

Ht16 -Vt17

På Bullerbyns förskola har...

...varje Barn rätt att vara sitt allra bästa JAG,

...varje Förälder rätt att vara sitt allra bästa JAG,

...varje Medarbetare rätt att vara sitt allra bästa JAG.

... Vi alla rätt att vara vårt allra bästa JAG.

Likabehandlingsplan 20160601 - 20170531

Grundläggande Visioner

”Här känner vi oss hemma och gör varandra bättre” (Sandvikens vision 2025)

”I Sandvikens förskolor har barnen huvudrollen. Här är det roligt, härligt och spännande att vara. Här lyssnar vi på och lär oss av varandra. Tillsammans utforskar vi det som är och det som kommer. Vi bildar framtid” (Vår vision förskolan i Sandviken).

Planen gäller från 2016-06-01 - 2017-05-31

All personal på Bullerbyns förskola ansvarar för planen.

Detta är de åtta diskrimineringsgrunderna som skyddas i lag: (se förtydligande bilaga)

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell-läggning
- Ålder
- Tillgänglighet

Personalen ska arbeta systematiskt med ett normkritiskt förhållningssätt som hela tiden hålls vid liv för att i största möjliga mån inte fastna i invanda mönster och strukturer.

I samband med föräldrasamrådet presenterar förskolechefen likabehandlingsarbetet och de sju diskrimineringsgrunderna. Där ges föräldrarna möjlighet att ha synpunkter på områden som de upplever som viktiga att arbeta med.

Varje arbetslag kartlägger under hösten sin barngrupps sammansättning och behov som sedan sammanställs i Likabahandlingsplanen. Den grund som Lok-gruppen utarbetar lämnas sedan ut till övrig personal på remiss. Sen fastslår vi planen. Detta arbetet ska sedan genomsyra all personals arbete på förskolan.

Planen ska vara synlig i det vardagliga arbetet i vårt förhållningssätt samt arbetas med på våra regelbundna avdelningsmöten.

Utvärdering

Vi har genom samtal och reflektioner kommit fram till att vi bör ha samma mål som föregående år för det förebyggande arbetet.

Vi intar ett nytt perspektiv, med riktning på oss själva och utfifrån vårt sätt att befästa könsmonster av olika slag.

Vår kartläggning

Varje avdelning har kartlagt barngruppen och undervisningen genom observationer och samtal. Vi kan se att det bland de äldre barnen förekommer verbalt könsbegränsande tankesätt och förhållningssätt som exempelvis kill- och tjejgrejer, jag leker inte med tjejer, detta är en kill kö här får inga tjejer stå...etc. Detta är inte lika synligt bland de yngre barnen, men fokus kommer att vara på att motverka traditionella könsmonster i vårt förebyggande arbete på hela förskolan oavsett ålder. Vi har i våra observationer av oss själva sett att vi av gammal vana ibland möter flickor och pojkar på ett könsstereotypt sätt.

Vi ska möjliggöra en likvärdig utbildning oavsett kön.

Årets plan ska utvärderas senast 2016-05-31 i samband med kvalitetsredovisningen. Lokgruppen samt förskolechef har ansvar för att utvärdering sker. Detta ska ske genom att analysera resultatet av målet under Normer och Värden samt säkerställa att alla diskrimineringsgrunderna belyses systematiskt under året. Detta skall ske genom att vi dokumenterar på våra avdelningsmöten och checkar av i Planen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Förebyggande arbete utifrån vår kartläggning

Mål: Alla vuxna på förskolan skall ha ett normkritiskt arbetssätt och förhållningssätt för att motverka traditionella könsmonster. Alla barn skall erbjudas en likvärdig undervisning oavsett kön.

Aktivitet: Tiltala och kategorisera barnen med namn eller andra gruppidentiteter t.ex. avdelningens namn om man ska ropa på alla, istället för efter kön. Om barnen gärna pratar om "killar" och "tjejer", utmana - ifall killarna påstår att just de gillar skidåkning, påpeka att också du gör det som råkar vara tjej etc.

Bli medveten om språkbruk; observera vuxna och barn och se vilka normer och maktordningar ni förstärker i språket. Kartläggning via husmodellen ska också visa vilken möjlighet barnen har att påverka miljön, samt tillgång och inflytande av miljön.

Följ upp vid varje avdelningsmöte genom att kritisk granska vår position och ställ frågan: Vad blev norm i denna stund/situation? Har något tagits för givet utifrån i denna stund/situation?

Mått:

När vi hör att vi möter barnen med öppna frågor när de pratar om tjej- och killgrejer och får barnen att tänka själva ock fundera hur det egentligen är.

När vi hör oss själva vara normkritiska i vardagen och konstruktivt ifrågasätta oss själva och vårt förhållningssätt och därefter söka nya vägar.

Främjande aktiviteter

Normkritiska metoder som vi ska använda i vårt arbete, utifrån samtliga diskrimineringsgrunder:

- **Kön:** Undvik att kategorisera barn efter kön, tilltala barnen med namn eller andra gruppidentiteter (t.ex. avdelningens namn om man ska ropa på alla). Om barnen gärna pratar om "killar" och "tjejer", utmana - ifall killarna påstår att just de gillar skidåkning, påpeka att också du gör det som råkar vara tjej etc. Bli medveten om språkbruk; observera vuxna och barn och se vilka normer och maktordningar vi förstärker i vårt språk. Pratar vi med flickor och pojkar olika?
- **Könsidentitet eller könsuttryck:** Vi ska leka med pronomen; det debatterade "hen" är trots allt användbart. När vi inte vet om en sagofigur, nalle eller person som barn berättar om är kille eller tjej, använd hen istället för att fiska efter om det rör sig om en "han" eller en "hon". När vi läser sagor kan vi också utmana könsidentiteterna, bonden i sagan kan vara en "han" en dag och nästa gång "hon".
Se över miljö/rum; utmana traditionell uppdelning av material och rum, blanda material på nya sätt. Låt gärna barnen delta i detta!
Läs barnböcker på "nya" sätt, kasta om könsroller, låt en liten få stark röst och tvärtom. Skaffa gärna normkritiska barnböcker med representationer av olika människor och utseenden, och icke traditionella roller. Se upp så att de böcker ni väljer med personer utanför normen inte istället reproducerar stereotyper. Läs gärna mer om stereotyper och bilder i barnböcker i #bildskolan på webbtidningen www.feministisktperspektiv.se
- **Etnisk tillhörighet:** Vi skall uppmärksamma andra än kristna högtidsdagar. Detta särskilt där det finns pedagoger och barn som firar andra än de kristna högtiderna. Förstärk mångfalden, uppmärksamma och ge olika högtider samma värde – Vi är uppmärksamma så att vi inte bara förstärker normen genom att fira jul med dunder och brak medan t ex persiska nyåret får en kommentar på samlingen. Det går inte att fira "allt"! Hitta en strategi som öppnar för mångfald, ha en högtidsstruktur för er förskola - bestäm tillsammans vad som ska firas och hur det ska gå till.
- **Funktionsnedsättning:** Vi förstärker och lyfter fram kompetens hos personer med funktionsnedsättning. Visa och förtydliga i olika sammanhang hur vi alla, små som stora, har olika kompetenser och kunskaper. Alla är inte bra på allt eller dåliga på allt, vi är olika och kan bidra med olika saker och förmågor. Problematiska inte personer med funktionsnedsättning, viljan att skapa "förståelse" innebär ofta att vi förstärker annorlunda hos barn med funktionsnedsättning.
- **Ålder:** Kasta om värden i hierarkier t ex ålder, poängtera att en kan gömma sig bra när en är liten eller att stora inte kan cykla på trehjulning.
Se över sånger, ramsor etc.; vilka normer förstärks? - åtgärda genom att t ex kasta om pronomen, att vända på barns och vuxnas roller. Om det inte går att ändra; avstå att använda sånger eller ramsor som är stereotypiserande eller rasistiska.

Möjliggör integrerade lekgrupper – utmana lekgrupper och konstellationer. När en "lekkultur" etablerats i en grupp är det ofta svårt för andra att komma in i gruppen. Få syn på lekmönster och grupperingar genom observationer. Skapa alternativa lekgrupper i t.ex. projekt, regellekar och på utflykter så kan barn som inte vanligtvis leker med varandra träffas.

Aktiviteter för personalen:

- Vid våra sex planeringsdagar under året lyfter vi likabehandlingsplanen och använder Husmodellen som ett verktyg för att säkerställa riskområden på förskolan för de olika diskrimineringsgrunderna.
- Barnkonferens två gånger per år och avdelning tillsammans med specialpedagog och förskolechef.
- Arbeta aktivt med ett normkritiskt förhållningsätt, vi granskar oss själva och våra normer vid våra avdelningsmöten som en återommande punkt på dagordningen.

Rutiner för hantering av trakasserier och kränkande behandling på enheten

Arbetsgång för enheten

1. Anmälan inkommer.
2. Berörd (mottagande) personal dokumenterar anmälningen och anmäler samma dag till berörd förskolechef/rektor. (blankett 1)
3. Förskolechef/rektor tar emot anmälan, bedömer situationen och beslutar om utredning. Händelser dokumenteras. (blankett 1)
4. Förskolechef/rektor ger ärendet en registrerings-/diariebeteckning.
5. Förskolechef/rektor utser ansvarig för utredningen. Utredningen dokumenteras. (blankett 2)
6. Förskolechef/rektor anmäler skyndsamt om kränkning eller misstänkt kränkning förekommit till berörd skolformschef. Skyndsamt innebär i dessa fall senast inom en vecka från det förskolechef/rektor fick kännedom om kränkningen. Anmälningen dokumenteras. (blankett 3)
7. Förskolechef/rektor ansvarar för att följa upp och avsluta ärendet. Information till berörd skolformschef när ärendet avslutats.

Juridiska begrepp

Diskriminering

Diskriminering i förskolan innebär att ett barn missgynnas av skäl som har samband med någon av de åtta diskrimineringsgrunderna.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas, utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Indirekt diskriminering innebär att man behandlar alla lika.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när barnet kommer)
- Texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier)

Ett barn kan bli utsatt för trakasserier och kränkande behandling av såväl personal som av andra barn.

Trakasserier är uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av de åtta diskrimineringsgrunderna. De kan också vara av sexuell art och kallas då för sexuella trakasserier.

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan t.ex. handla om att retas, frysa ut någon eller förstöra en kompis leksak. Anställda kan kränka ett barn genom en handgriplig och hårdhänt tillsägelse.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan negativ behandling på grund av att barnet eller förälder har anmält förskolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling.

De åtta diskrimineringsgrunderna:

- Kön:

Enligt diskrimineringslagen avser diskrimineringsgrunden kön att någon är flicka eller pojke, kvinna eller man. Även transsexuella personer, alltså personer som har ändrat eller kommer att ändra sin juridiska könstillhörighet, skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Lagen skiljer på diskrimineringsgrunderna kön och könsidentitet eller könsuttryck. Det finns flera skäl till det och dessa skäl framförs i propositionen Ett starkare skydd mot diskriminering. Ett av skälen är att det är viktigt att bedriva ett målinriktat arbete med sikte på flickors och pojkars situation och villkor i utbildningsväsendet.

Det är inte förenligt med diskrimineringslagen att tillämpa positiv särbehandling vid tillträde till verksamheter som omfattas av skollagen.

- Könsidentitet eller könsuttryck:

I diskrimineringslagen används begreppet "könsöverskridande identitet eller uttryck". DO (diskrimineringsombudsmannen) har i stället valt att använda "könsidentitet eller könsuttryck" eftersom lagens begrepp signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Med könsidentitet eller könsuttryck menar DO en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön.

Alla människor har könsidentitet eller könsuttryck. Skyddet blir extra viktigt för personer med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från könsnormen.

Diskrimineringsgrunden omfattar de flesta transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot tvåkönsnormen och samhällets föreställningar om hur kvinnor och män och flickor och pojkar förväntas vara, se ut och bete sig. De som omfattas av skyddet kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könsidentitet) eller transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna).

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden om sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi, som heterosexuella. Observera att transsexuella personer omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

- Etnisk tillhörighet:

Med etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet- eller flera etniska tillhörigheter. En person som är född i Sverige kan definiera sig som både svensk och till exempel rom, same eller kurd. Var och en har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet utifrån sin personliga bakgrund.

- Religion eller annan trosuppfattning:

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i svensk grundlag. Alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Föräldrar har också rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

- Funktionsnedsättning:

Diskrimineringslagen använder genomgående begreppet funktionshinder medan DO väljer att använda två begrepp: "funktionsnedsättning" och "funktionshinder".

Funktionsnedsättning beskriver en varaktig nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som till följd av skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Funktionsnedsättning beskriver inte ett statistiskt tillstånd eller hur en person är. Funktionsförmågan varierar beroende på situationen och miljön.

Funktionshinder är hinder som icke funktionell miljö medför för personer med funktionsnedsättning. Funktionshinder kan till exempel skapas genom att lokaler, aktiviteter eller pedagogiskt material är otillgängliga för barn med funktionsnedsättning.

I en otillgänglig miljö kan funktionsnedsättningen innebära stora begränsningar av funktionsförmågan, i en tillgänglig miljö är det inte säkert att funktionsnedsättningen innebär någon begränsning alls.

Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionsnedsättning räknas både sådant som syns, som att man använder rullstol, och sådant som inte märks lika lätt, som till exempel allergi, ADHD och dyslexi.

- Sexuell-läggning:

Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

- Ålder:

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering som har samband med ålder. Skyddet gäller alltså även barn i förskolan.

Förbudet är dock inte absolut, utan det finns vissa undantag.

Det är tillåtet att särbehandla av skäl som har samband med ålder:

Vid tillämpning av bestämmelser som tar hänsyn till ålder i förskolan. En sådan bestämmelse kan finnas till exempel i skollagen eller i någon annan förordning.

Om det finns ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Förbudet mot åldersdiskriminering innebär inte heller att det i förskolan är förbjudet att dela in barnen i åldersgrupper eller på annat sätt beakta deras ålder.

- Tillgänglighet